

ВІДГУК

**офіційного опонента кандидата юридичних наук, старшого викладача
Сокурєнко Олени Анатоліївни
на дисертацію Глуханчука Олега Васильовича «Перегляд рішень
адміністративних судів як конституційна гарантія судового захисту», подану
на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності
12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне
право**

Орієнтація нашої країни на побудову правової, демократичної держави та входження до Європейського Союзу передбачають наявність ефективного механізму захисту прав і свобод людини і громадянина, одним з елементів якого є дієва та відповідальна система судового захисту осіб від порушень їхніх прав та законних інтересів з боку органів державного управління у сфері публічно-правових відносин. Серед проблем реформування судової системи, визначених в Указі Президента України від 20.05.2015 р. № 276, одним із напрямів є пошук оптимальної моделі системи перегляду судових рішень, удосконалення процесуальних повноважень касаційної інстанції. З прийняттям Верховною Радою України 12 лютого 2015 р. Закону України «Про забезпечення права на справедливий суд» до Кодексу адміністративного судочинства України та Кодексу України про адміністративні правопорушення були внесені істотні зміни, внаслідок яких іншого значення набув здійснюваний Верховним Судом України, Вищим адміністративним судом України перегляд судових рішень судів нижчих інстанцій. Цей, безперечно, прогресивний та необхідний для подальшого демократичного розвитку країни крок зумовив зміни в інстанційній системі перегляду рішень адміністративних судів. За таких умов дисертаційне дослідження Глуханчука Олега Васильовича на тему: «Перегляд рішень адміністративних судів як конституційна гарантія судового захисту» вбачається актуальним та своєчасним.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до пп. 2.1, 2.4, 4.3, 8.10, 9.1 Пріоритетних напрямків наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015–2019 років, затверджених наказом МВС України від 16 березня 2015 р. № 275, пп. 1.1, 1.12, 1.14, 2.1, 2.3, 2.11, 2.12 Пріоритетних

напрямів наукових досліджень Харківського національного університету внутрішніх справ на період 2016-2019 років, схвалених Вченою радою ХНУВС 23 лютого 2016 р. (протокол № 2), а також планів науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт Харківського національного університету внутрішніх справ, зареєстрованих в Українському інституті науково-технічної і економічної інформації на 2014-2018 рр., – «Правоохоронна функція української держави» (номер державної реєстрації 0113U008192) та «Реалізація та удосконалення адміністративного законодавства України» (номер державної реєстрації 0113U008197).

Мета дисертаційного дослідження і сформульовані відповідно до неї завдання дозволили дисертанту на підставі критичного аналізу наукових праць вчених, узагальнення чинного законодавства України та практики його реалізації визначити сутність та особливості перегляду судових рішень адміністративних судів України, а також запропонувати шляхи удосконалення відповідних нормативно-правових актів.

Об'єкт та предмет дослідження сформульовані вдало і відповідають встановленим вимогам.

Методологічною основою дослідження стали сучасні загальні та спеціальні методи наукового пізнання. Їх застосування обумовлено системним підходом, що дало дисертанту можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту і юридичної форми.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в дисертації вперше обґрунтовується пропозиція щодо формування та впровадження «Єдиного електронного судового вікна» та розроблення відповідної Інструкції про порядок подання до суду електронних документів за допомогою зазначеного електронного інформаційного сервісу; під принципами перегляду судових рішень адміністративних судів запропоновано розуміти науково обґрунтовані та законодавчо закріплені основні засади (ідеї), дотримання яких є обов'язковим при перегляді судового рішення в адміністративному суді; обґрунтовано, що процедура перегляду судових рішень має прогресивну природу, оскільки в ході вивчення кожної конкретної справи виявляються прогалини, недоліки, неточності

чинного законодавства або обставини, що потребують додаткової регламентації, в результаті чого формуються пропозиції щодо удосконалення нормативно-правового регулювання, які є важливими для всіх учасників судового процесу; узагальнено особливості перегляду рішень адміністративних судів по окремих категоріям адміністративних справ, які відображають у: а) адміністративно-правовому статусі судового органу, який уповноважений здійснювати перегляд рішень адміністративних судів по окремих категоріям адміністративних справ; б) підставах, умовах, строках подання заяви про перегляд судових рішень та у самому порядку розгляду справи; в) порядку допуску справи до провадження; г) суб'єктах, які беруть участь у провадженні щодо перегляду рішень адміністративних судів по окремих категоріям адміністративних справ; д) юридичній силі прийнятого рішення у справі.

Цілком логічним та обґрунтованим є висновок автора про те, що під судовим захистом слід розуміти універсальний інструмент, який можуть використовувати як фізичні так і юридичні особи у разі порушення гарантованих їм національним та міжнародними законодавством прав та інтересів (с.15).

Заслуговує на схвальну оцінку те, що автором було виділено завдання перегляду судових рішень адміністративних судів України як конституційної гарантії судового захисту: а) забезпечити обґрунтованість та законність прийнятого судового рішення; б) встановлення порядку, умов та вимог щодо однакового застосування судом (судами) однієї й тієї самої норми права; в) виявлення помилок, які були допущені при першому розгляді справи, та вжиття відповідних заходів для їх виправлення; г) створення відповідних умов для правомірної роботи адміністративних судів у подальшому (с.73).

Здобувач цілком слушно акцентує увагу, що в контексті перегляду судового рішення норми Конституції України відіграють важливу роль, адже в них визначаються: 1) інстанційна підсудність адміністративних справ; 2) підстави для перегляду судового рішення; 3) порядок подання заяви про перегляд судового рішення та вимоги до цієї заяви; 4) строки перегляду заяви про перегляд судового рішення; 5) порядок перегляду рішення; 6) встановлюється заборона брати участь

у перегляді рішень для судді, який брав участь в ухваленні судового рішення, про перегляд якого ставиться питання (с.74).

Автором слушно наголошено, що природа перегляду судових рішень має двовекторний зміст. З одного боку, перегляд судових рішень направлений на те, щоб забезпечити конституційні права та свободи людини і громадянина. В такому випадку суд дає можливість особі захиститися як з боку органу державної влади, зловживання або навпаки бездіяльність якого стали приводом звернення до адміністративного суду за захистом та відновленням порушеного права, так і з боку адміністративного суду який за тих чи інших підстав не задовольнив потреби позивача. З іншого боку, перегляд судових рішень є засобом здійснення контролю вищої судової ланки по відношенню до нижчої, що дає можливість упередити свавілля підконтрольного суб'єкта (с.137).

Цікавою із практичної точки зору є думка автора стосовно того, що впровадження «Єдиного електронного судового вікна» надасть можливість: по-перше, спростити доступ до правосуддя – максимальне застосування інформаційних технологій, можливість здійснення всіх процесуальних дій через засоби електронного зв'язку з відповідними механізмами ідентифікації та безпеки наблизять суд до населення; по-друге, оплата судового збору стане можливою та більш доступною з використанням платіжних систем через Інтернет в режимі реального часу; по-третє, оптимізувати порядок ведення електронних справ та нівелювання необхідності пересилання справ між судами; по-четверте, звести нанівець будь-які прояви корупції та виключити бюрократичну складову із взаємовідносин, які складаються між органами судової влади та фізичними і юридичними особами; по-п'яте, перешкодити обігу «позовам-клонам» і іншим інструментам маніпуляції розподілу справ, умисному затягуванні справи, маніпуляціям підсудності; по-шосте, реалізовувати заходи дієвої відповідальності за зловживання правами у сфері судоустрою (с.168).

Разом з тим, дисертація не позбавлена певних недоліків та суперечливих положень, які потребують додаткових пояснень та уточнень..

1. У дисертації здобувач відмічає, що саме міжнародні нормативно-правові акти «фактично визначають напрямок діяльності держави у сфері захисту

законних прав та інтересів осіб у судовому порядку, в тому числі і щодо перегляду судових рішень». І така теза є доволі слушною, однак не зрозуміло, чому автор лише дає перелік міжнародних нормативно-правових актів, без належного ґрунтовного їх аналізу.

2. У дисертації здобувач багато уваги приділяє дослідженню поняття «ґарантія», відзначаючи при цьому, що на сьогодні в нашій державі поняття «ґарантія» не знайшло свого законодавчого закріплення, що у свою чергу викликає неоднорідні підходи вчених стосовно визначення даної правової категорії. в тому числі і з точки зору права. А відтак, хотілося б уточнити, що автор розуміє під терміном «правові ґарантії».

3. В роботі здобувач надає авторське визначення поняттю «конституційних ґарантій судового захисту», що заслуговує на увагу, однак хотілося б щоб автор також виділив характерні особливості зазначеного інституту.

4. Дисертаційне дослідження має низку орфографічних та стилістичних неточностей.

Вищенаведені зауваження, які в певній мірі носять характер побажань, не впливають на загальну позитивну оцінку якості виконаної дисертантом роботи. Теоретичні результати й наукові положення, які містяться в цій дисертації, характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий вклад автора в юридичну науку. Вдалих і логічно поєднаний вибір у дослідженні питань, їх актуальність, розумне співвідношення теоретичних міркувань та прикладів з практики, чіткість викладу матеріалу, аргументованість наукових висновків і узагальнень свідчать про значний науковий рівень проведеного дослідження та його практичне значення.

Зміст дисертаційної роботи висвітлений достатньо повно, виклад запропонованих в роботі положень базується на ґрунтовному опрацюванні літературних джерел із проблематики дисертаційного дослідження. Автор сформулював свої висновки, які здатні стати значним внеском у розвиток вітчизняного адміністративного права.

Основні положення дисертації відображені в авторефераті, публікаціях у наукових виданнях, а також оприлюднені на науково-практичних конференціях,

що свідчить про ретельну роботу, проведену дисертантом в процесі наукового дослідження та його апробації. Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображує основні положення і результати дослідження.

Вказане дозволяє зробити висновок, що дисертаційне дослідження «Перегляд рішень адміністративних судів як конституційна гарантія судового захисту» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретну наукове завдання. Виходячи із зазначеного, слід вказати, що дисертаційне дослідження повністю відповідає науковій спеціальності 12.00.07, а його автор — Глуханчук Олег Васильович — заслуговує присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

**старший викладач кафедри галузевого права
Центральноукраїнського державного
педагогічного університету
імені Володимира Винниченка
кандидат юридичних наук**

О.А. Сокуренко

Підпис засвідчую:

**Проректор з наукової роботи
Центральноукраїнського державного
педагогічного університету
імені Володимира Винниченка
доктор філологічних наук, професор**

С.П. Михида